

חנוכה

משחק הסביבון

מקור המנהג של "דריידל", לפי שבימים ההם בזמן הזה, בעת שגזרו היוונים על ישראל שלא לעסוק בתורה, למדו חכמי ישראל, עם בניהם תורה שבעל פה באגודה אחת. משראו זאת היוונים עמדו וגזרו, שלא יתאספו אגודות אגודות. אמרו חכמים לרמות את אויביהם והתאספו ללמוד תורה באגודה אחת, ואספו ילדי ישראל ללמוד תורה מפיהם, ובעת שבאו האויבים לראות את מעשיהם הפסיקו מלימודיהם ועשו עצמם כמשחקים בסביבון, ובזאת נחו מאויביהם. ולזכר אותו הנס קבעו לשחק בו, שהיא שעמדה לנו, שלא תשתכח תורה מישראל.

(עבודת עבד) מנהג ישראל שבחנוכה משחקים בסביבון, שסובבים מלמעלה בסביבון שעל השלחן, ובפורים סובבים ברעשן שסובבים מלמטה באוויר. איתא בספר נחלת יעקב, על פי מה המובא בספר הקדוש קדושת לוי, שבחנוכה בהדלקת הנרות אנו אומרים ויהי נועם וכו' ומעשה ידינו כוננה עלינו וכו'. מכיון שהנס היה על ידי פעולה מהתחתונים, שיצאו למלחמה וניצחו,

וזוהו "ומעשה ידינו". אבל בפורים לא עשו ישראל שום פעולה, אלא התפללו וביקשו רחמים, שקיבץ מרדכי את כל היהודים ויזעק זעקה גדולה ומרה עד ששמע ה' את תפילתם ובפרט תפילת תינוקות של בית רבן כדאיתא במדרש.

ועל פי זה יובן מנהג ישראל, שבחנוכה סובבין על השולחן שעומד בארבע רגליו על הארץ, לרמז על מעשי התחתונים, מה שאין כן בפורים סובבים עם הרעשן באויר, שלא היה שם רק רחמי שמים, ולא שום פעולה ממשיות וגשמיות. (כנסת ישראל) מצב העולם הזה מזכיר כל כך הסביבון, הוא חג במהירות רבה, מסתובב כאחוז טרוף, אבל יש לו ידית אחיזה בראשו, מישהו אוחז בו וסובבו.

אכן כך, מישהו מריץ פה את התהליכים האלו, מישהו במרום מנווט אותם.

הוא הדין בכל מאורעותינו, ובפרט בזמננו, ערב הגאולה השלימה, הנצחיות. מן השמים מובילים כאן מהלך, ואנו נקלעים לתוכו כלתוך מערבולת, ומכל זה תצמח הישועה, והסביבון שלנו ינוח על האות הזוכה במהרה. (חפץ חיים)

מקור: הרב שלמה לוינשטיין